

Eva Čelikovská: Krize rodiny a autority ve výchově

Bakalářská práce, ETF, 2011

Bakalářská práce Evy Čelikovské byla již odevzdána v minulém termínu bakalářských zkoušek. Poté, co jeden z posudků obsahoval negativní hodnocení, se autorka rozhodla práci upravit. Bez jakékoli komunikace s vedoucím pak odevzdala novou verzi, kterou hodnotí tento posudek.

Předložená práce rozvíjí aktuální téma krize autority a svou pozornost přitom zaměřuje zejména na výchovu v rodině. První kapitola je pouhým souborem definic základních pojmů bez dalšího komentáře. Autorka však klade vedle sebe definice ze zdrojů velmi rozdílné hodnoty (Wikipedia, Matějček, B. Kafka, dokument YMCA), aniž by zdůvodnila právě tento výběr. Definici rodiny citovanou z Matějčka přitom nelze považovat za definici, jde spíše o popis ideálu. U některých citovaných definic chybí uvozovky.

Ve druhé kapitole se autorka snaží popsat naši dobu v souvislosti s tématem výchovy. Kapitola však nemá vnitřní konzistenci, každá její část je pojata z jiného zorného úhlu, vůbec nejsou využity výsledky sociologických výzkumů. Nejčastěji citovaným autorem je Břetislav Kafka, který jednak nebyl odborníkem v žádném z relevantních oborů, jednak zemřel v roce 1967, takže jeho texty nemohou o současné době nic vypovídat.

Třetí kapitola má poněkud nesrozumitelný nadpis „Výchova versus autorita“ – chce tím autorka říct, že autorita je v protikladu s výchovou? V textu se dovídáme, že mladým lidem chybí odpovědnost, že typickým rysem dnešní doby je rozchod s danými společenskými tradicemi, že mladí lidé ztrácí hlubší vztah ke svým rodičům. Tato a podobná tvrzení by mohla být považována za pravdivý popis reality, pokud by se opírala o jasná sociologická data; v uvedené podobě však vyznívají jako neoprávněné generalizace.

Další kapitola obsahuje dvě dilemata (žák nad mistra, mít nebo být), která vystihují důležitá témata současné výchovy. Jde však spíše o sbírku citátů a parafrází, jimiž se autorka snaží podpořit svůj názor, než o vlastní odborný text.

Šestá kapitola pojednává o potřebách člověka a zaměřuje se zejména na potřeby spirituální. Autorka zde však bez jakéhokoli rozlišení směšuje několik rovin: spiritualitu jako obecnou dimenzi lidství, religiozitu jako příslušnost k nějakému duchovnímu či náboženskému směru a víru jako osobní reakci člověka na nabídku vztahu ze strany Boha. Z vědomí spirituální dimenze člověka nelze bezprostředně vyvodit, že „rodiče musí začít vychovávat děti k víře již od nejtělejšího věku“ (s. 38).

Stručná kapitola o učitelích pro 21. století zdůrazňuje nutnost jeho láskyplného vztahu k dětem; v této souvislosti však nelze tvrdit, že „děti budoucnosti nebudou potřebovat vědce s vědeckými poznatky“ (s. 45).

Praktická část obsahuje čtyři podrobné kazuistiky z vlastní zkušenosti autorky jako pracovnice OSPOD. Každá z nich popisuje problémový vývoj nějakého dítěte zaviněný špatným rodinným prostředím a nedobrymi vztahy mezi rodiči. Vždy jde o široký komplex příčin (konfliktní vztah mezi rodiči, špatná sociální situace rodiny, nedostatek rodičovské odpovědnosti apod.), žádná z kazuistik však jednoznačně neprokazuje, že by hlavním, klíčovým problémem byl právě nedostatek autority. To vidím jako problém vzhledem k tématu této práce.

Zpráva o stručné anketě, kterou autorka provedla, postrádá zásadní informaci o výběru respondentů, z odpovědí je však zřejmé, že všichni respondenti sdíleli autorčin názor zvláště v otázce víry v Boha a náboženské výchovy.

Kapitolka nazvaná diskuse neodpovídá tomuto nadpisu: autorka v ní naopak pouze shrnuje svůj osobní názor, v němž prosazuje „patriarchální model rodiny, reprezentované silou a moudrostí spravedlivého otce“ (67), v textu celé práce však hodnota tohoto modelu není nijak prokázána.

Problémy z hlediska obsahu: častá generalizace (z mála informací autorka činí obecné závěry), argumentace směřující k potvrzení vlastní teze (autorka je přesvědčena, že současná společnost by žila lépe, kdyby se vrátila k tradičním hodnotám patriarchální autority a křesťanské víry v Boha, tomuto přesvědčení podřizuje svou argumentaci), výběr a použití zdrojů (několik autorů názorově blízkých autorce, velmi častá argumentace Břetislavem Kafkou, kterého nelze pokládat za odbornou autoritu v relevantních oborech).

Problémy z formálního hlediska: ve většině odkazů není uvedena strana; někdy chybí uvozovky u citací; často nelze jasně rozeznat, zda jde o citaci či parafrázi; na s. 26, 30, 38, 42 je citována Apoštolská konstituce, ale v Literatuře k ní není žádný údaj; na s. 2 zůstalo staré datum; na s. 24, 25 je dvakrát uveden tentýž odstavec; pravopis je celkem v pořádku, chyby jsou zejména v interpunkci.

Oproti první verzi autorka sice napravila některé nedostatky, zejména uvedla mnoho odkazů na literaturu. Její práce se zdroji je však nedostatečná, neboť pouze vybírá texty, které potvrzují její vlastní názor, místo aby si na základě širšího studia svůj názor upravovala a prohlubovala. Ani po formální stránce nejsou citace v pořádku.

Ostatní chyby z první verze zůstaly i v této opravené práci. Musím proto konstatovat, že práce neodpovídá požadavkům na bakalářskou práci, a proto ji nedoporučuji k obhajobě.

V Praze 20. 1. 2012

Mgr. Michael Martinek, ThD.